

7

JUSTÍCIA I ARBITRATGE

RESUM

L'activitat dels jutjats i dels tribunals s'ha caracteritzat l'any 2004 pel retard que pateix l'Administració de Justícia a les Illes Balears en la resolució d'afers, retard causat per una sèrie de factors, com són les mateixes normes de tramitació dels processos i la conjuntura dels jutjats i dels tribunals de les Illes. Es requereix un augment dels reforços personals —les plantilles de jutges, de fiscals, de funcionaris...— i dels materials —nous jutjats i dotació de mitjans per als existents. A part, cal insistir en la necessitat del traspass de competències a les diferents conselleries.

Pel que fa a l'activitat de la Fiscalia, en els delictes contra la vida, han augmentat considerablement els homicidis, que s'han duplicat respecte del 2003. Així mateix, s'ha detectat un increment especial dels delictes relatius a lesions qualificades. També s'ha de subratllar la disminució dels delictes relatius a lesions genèriques. Pel que fa als delictes contra la llibertat, hi ha hagut un gran augment de les amenaces condicionals. Pel que fa als delictes contra la llibertat sexual, s'han duplicat els assetjaments sexuals. Dins aquests tipus de delictes també és important el fet que han disminuït les agressions sexuals amb accés carnal. Amb referència als delictes contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic, s'ha de destacar que no hi ha hagut cap delicte per fallida, concurs o suspensió de pagaments, ni per alteració del preu de concursos ni subhastes públics. En canvi, s'han duplicat els delictes per sotstracció de cosa pròpia a la utilitat social. El 2004 s'han registrat dos casos nous per delictes contra els drets dels treballadors, que són per tràfic de mà d'obra. Així mateix, els delictes contra el patrimoni històric han disminuït, i els delictes contra el medi ambient han augmentat lleugerament. Respecte dels delictes contra la seguretat col·lectiva, han augmentat quasi en un 50% els referents al tràfic de drogues que causen danys greus en la salut. Hi ha hagut un notable descens de les falsificacions de documents privats.

L'any 2004 es va incrementar de manera considerable l'activitat de la Junta Arbitral de Consum de les Illes Balears. Pel que fa al nombre de demandes de contractes de transport, ha augmentat respecte de les xifres del 2003. També es pot veure una evolució positiva pel que fa a la tramitació dels arbitratges institucionals per part de la Cambra de Comerç.

7.1.

INTRODUCCIÓ

Abans de tractar l'activitat dels jutjats i dels tribunals, és necessari fer una referència al retard que pateix l'Administració de Justícia a les Illes Balears en la resolució d'afers judicials.

Tenint en compte que una justícia lenta no compleix adequadament la funció de servei públic, cal explicar hi ha diversos factors que influeixen en el retard —generalitzat a escala estatal— de l'Administració de Justícia a les Illes Balears. Entre aquests factors es destaquen, d'una banda, les mateixes normes de tramitació dels processos i, de l'altra, la conjuntura dels jutjats i dels tribunals de les Illes.

- Pel que fa a les normes de tramitació dels processos, amb relació a les que regulen els de caràcter civil i mercantil, cal subratllar que aquestes normes estableixen terminis naturals que s'han de complir en cada fase abans de passar a la següent, de manera que com més complex és el tipus de plet més llargs són els terminis i més temps s'inverteix en la tramitació d'aquest plet. D'altra banda, les lleis regulen un conjunt de recursos que les parts poden utilitzar quan no estiguin d'acord amb la resolució judicial, la qual cosa pot allargar la duració dels processos. Fins i tot en la pràctica es pot tenir la sensació que alguns recursos es plantegen només amb aquesta intenció. No obstant

això, en el cas de la justícia mercantil, des del mes de setembre del 2004, que el Jutjat Mercantil va iniciar l'activitat, la situació és d'una absoluta normalitat, a causa, entre d'altres raons, que s'ha presentat un nombre moderat d'expedients concursals.

Amb relació amb els processos penals, el terme mitjà entre el moment de la denúncia i el judici oral oscil·la entre els sis i els vuit mesos, la qual cosa resulta raonable i necessària si es té en compte que el dret penal intervé en casos en què resulten afectats drets d'una certa entitat, que les situacions són complexes i que necessiten ser investigades, i també que la resposta bàsica davant l'afectació d'aquests drets és la privació de llibertat. Per tant, un dret penal amb garanties no pot ser immediat, sense perjudici que s'hagin d'evitar demores injustificades o fraudulentoses.

- Pel que fa a la conjuntura dels jutjats i dels tribunals, cal fer referència, com a causes de la lentitud de la tramitació, al problema endèmic de la manca de recursos personals i materials, i també als casos en què hi ha una excessiva mobilitat del jutge, del secretari o de funcionaris del jutjat i als casos en què l'elevat nombre d'expedients que reben o que han rebut alguns jutjats o sales de l'Audiència Provincial o del Tribunal Superior de Justícia han provocat una situació de saturació de la qual és difícil recuperar-se.

Aquesta problemàtica requereix intervencions ràpides i puntuals per part de les autoritats responsables, que haurien d'augmentar els reforços personals —augmentar les plantilles de jutges, de fiscals, de funcionaris...— i materials —crear nous jutjats i dotar de mitjans els existents.

Per tant, cal insistir en la necessitat del traspàs de competències amb l'esperança que des de la conselleria que en rebí les competències es puguin promoure les solucions adequades al retard de la justícia.

7.2.

ELS JUTJATS I ELS TRIBUNALS

Els quadres estadístics i els gràfics que s'exposen a continuació s'han confeccionat amb les dades que contenen les memòries anuals del president del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, del president de l'Audiència Provincial i dels jutges degans dels partits judicials, amb la informació que han facilitat els diversos jutjats i amb l'anàlisi dels butlletins estadístics que elaboren trimestralment els òrgans jurisdiccionals.

7.2.1. EL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE LES ILLES BALEARS

El Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears es divideix en la Sala Civil i Penal, la Sala Contenciosa Administrativa i la Sala Social. Per afers registrats i resolucions dictades, es destaquen la Sala Contenciosa Administrativa i la Sala Social. (Vegeu el quadre A III-24.)

7.2.2. L'AUDIÈNCIA PROVINCIAL

Es palesa una certa disminució en el nombre d'afers registrats i un manteniment de les resolucions dictades. (Vegeu el quadre A III-25.)

7.2.3. EL TRIBUNAL DEL JURAT

Ha registrat tres afers menys i ha dictat dues resolucions menys que l'any 2003. (Vegeu el quadre A III-26.)

7.2.4. EL PARTIT JUDICIAL DE PALMA

El Partit Judicial de Palma s'organitza en jutjats de primera instància, jutjats contenciosos administratius, jutjats de menors, jutjats d'instrucció, jutjats penals de l'1 al 7, el Jutjat Penal núm. 8, el Jutjat de Vigilància Penitenciària, el Jutjat Degà, el Servei Comú i el Registre Civil.

7.2.4.1. Els jutjats de primera instància

Dins els jutjats de primera instància, podem fer una subdivisió en jutjats ordinaris, jutjats de família i jutjats socials.

7.2.4.1.1. Els jutjats ordinaris

Aquests jutjats han dictat 13.621 resolucions l'any 2004, davant les 11.119 del 2003. El nombre d'afers registrats segueix creixent cada any i, per tant, resulta imprescindible crear almenys un òrgan més. (Vegeu el quadre A III-27.)

7.2.4.1.1.1. El Jutjat Mercantil

Aquest jutjat va entrar en funcionament l'1 de setembre del 2004 i va assumir una part de la càrrega dels jutjats ordinaris. L'any 2004 ha dictat quinze resolucions.

Cal esmentar que abans de l'entrada en vigor de la Llei concursal es va desenvolupar a Palma una experiència pilot promoguda pel Consell General del Poder

Judicial i el Ministeri de Justícia en el Jutjat de Primera Instància núm. 5. (Vegeu el quadre A III-28.)

7.2.4.1.2. Els jutjats de família

Aquests jutjats han dictat 4.237 resolucions l'any 2004, enfront de les 3.547 del 2003. També han incrementat la càrrega competencial, per la qual cosa s'hauria d'estudiar la possibilitat de crear un quart jutjat, tenint en compte, a més, que les executòries d'aquests jutjats es reobren cada vegada que sorgeixen dificultats respecte del compliment de les decisions judicials.

D'altra banda, un dels problemes principals dels jutjats de família és la manca d'un equip psicoassistencial, ja que en l'actualitat només disposen de dos psicòlegs i d'un assistent social per als tres jutjats, la qual cosa provoca que els informes es torbin uns vuit mesos a emetre's i, en conseqüència, que es retardin les resolucions judicials que s'han de basar en aquests informes. (Vegeu el quadre A III-29.)

7.2.4.1.3. Els jutjats socials

Respecte d'aquests jutjats es manté la mateixa conclusió expressada en les nostres memòries dels anys 2002 i 2003, en el sentit que la seva càrrega va quedar normalitzada amb l'entrada en funcionament del Jutjat núm. 4. L'any 2004 s'hi han registrat un total de 3.154 afers: set afers relacionats amb conflictes col·lectius (18 l'any 2003), 819 amb acomiadaments (685 l'any 2003), 1.053 amb reclamacions de quantitats (996 l'any 2003) i 910 amb la Seguretat Social (818 l'any 2003). D'altra banda, l'any 2004 s'han dictat 2.805 resolucions (2.503 l'any 2003).

7.2.4.2. Els jutjats contenciosos administratius

El reforç de jutges dut a terme del març a l'octubre del 2004 va obtenir un resultat òptim, ja que es va aconseguir que els magistrats titulars duguessin al dia el dictat de resolucions (1.398 dictades l'any 2004, 708 l'any 2003). Després d'aquest reforç i davant l'increment d'afers nous, sorgits amb motiu de la reforma de la Llei de la jurisdicció contenciosa administrativa, s'ha produït una situació de saturació, per la qual cosa cal renovar-ne permanentment el reforç fins a crear un nou jutjat. (Vegeu el quadre A III-30.)

7.2.4.3. Els jutjats de menors

La jurisdicció de menors es pot considerar totalment normalitzada pel que fa al funcionament dels dos jutjats. L'any 2004 s'hi han registrat 318 afers relatius a menors entre els catorze i els quinze anys (409 l'any 2003) i 473 afers relatius a menors entre els setze i els disset anys (412 l'any 2003). D'altra banda, l'any 2004 s'han dictat 3.001 resolucions (1.595 l'any 2003).

A més, durant el 2004 l'Administració autonòmica ha millorat les infraestructures d'aquest àmbit: al Centre de Reforma Es Fusteret s'han reformat els tallers, al centre Es Pinaret s'ha habilitat un pis per preparar la sortida dels menors que estan en la darrera fase d'internament i s'ha cedit un pis a la zona des Molinar per complir la mesura de convivència amb un grup educatiu.

7.2.4.4. Els jutjats d'instrucció

Aquests jutjats han dictat 7.117 resolucions l'any 2004 (7.253 l'any 2003). El

total d'afers registrats l'any 2004 ha disminuït respecte de l'any 2003. La situació està normalitzada, considerant que aquests jutjats disposen d'un jutge de reforç per atendre, de dilluns a divendres, la guàrdia dels expedients de judicis ràpids. No obstant això, la manca de pèrits oficials comporta un retard en l'emissió dels dictàmens i, en conseqüència, en la sortida de les resolucions judicials. (Vegeu el quadre A III-31.)

Pel que fa als afers de violència domèstica, l'any s'han presentat 2.845 denúncies, se n'ha renunciat a 507 i s'han imposat 1.177 mesures de protecció.

7.2.4.5. Els jutjats penals de l'1 al 7

L'any 2004 s'han registrat 2.942 procediments abreujats (3.481 el 2003), 211 judicis ràpids (158 el 2003) i 1.907 exhorts (1.906 el 2003). D'altra banda, l'any 2004 s'han dictat 3.157 resolucions (3.356 el 2003).

La situació d'aquests jutjats es troba normalitzada. Cal destacar la utilització de dos aparells de videoconferència, atès que gairebé diàriament s'efectuen aquest tipus de connexions amb jutjats de la resta de l'Estat, normalment a sol·licitud dels jutges de Palma.

7.2.4.6. El Jutjat Penal núm. 8

Aquest jutjat, dedicat exclusivament a les executòries penals, és l'òrgan que presenta més problemes. L'any 2004 ha registrat 4.291 executòries i 305 exhorts, davant les 3.926 executòries i els 296 exhorts registrats el 2003.

En la memòria de l'any 2003 ja es va posar de manifest la necessitat de desdobl·lar el jutjat, la qual cosa no s'ha produït, a pesar que el Servei d'Inspecció del Consell General del Poder Judicial ha comprovat que la plantilla està integrada majoritàriament per personal interí i que, a més, és totalment insuficient per atendre l'entrada diària de causes.

Aquesta situació ha provocat l'acumulació de més de cinc mil executòries, les quals s'inicien amb un any de retard. Aquest retard provoca un nombre important de queixes dels perjudicats, que no poden obtenir l'execució de la sentència, com a mínim, fins a un any després de la data que aquesta es dicta. D'altra banda, resulta totalment impossible aconseguir que s'apliqui la justícia ràpida, ja que el retard en l'execució de les sentències es produeix independentment del fet que els judicis tinguin lloc dins del termini establert.

7.2.4.7. El Jutjat de Vigilància Penitenciària

Aquest jutjat no presenta cap problemàtica especial, tot i que seria positiu que es pogués connectar per videoconferència amb el Centre Penitenciari, la qual cosa evitaria desplaçaments dels agents judicials i dels membres dels cossos de seguretat de l'Estat. (Vegeu el quadre A III-32.)

7.2.4.8. El Jutjat Degà

Els expedients iniciats per queixes de ciutadans augmenten any rere any, en part a causa que coneixen aquesta possibilitat. L'any 2004 se n'han produït 34, davant les 17 de l'any 2003. D'altra banda, és necessari crear a cada edifici dels jutjats uniper-

sonals una oficina d'atenció al ciutadà, tenint en compte l'arribada continuada de ciutadans que acudeixen al jutjat degà per informar-se de l'estat del seu procediment o de qualsevol altra dada relacionada amb problemes judicials concrets, la qual cosa distorsiona el funcionament normalitzat de la plantilla.

7.2.4.9. El Servei Comú

Aquest servei s'ha ocupat l'any 2004 de 58.439 diligències unipersonals (53.194 l'any 2003); 7.454 embargaments, remocions i llançaments (6.446 l'any 2003), i 3.517 exhorts (4.857 l'any 2003).

La càrrega d'aquest servei segueix sent assumible, tot i l'augment de les diligències que se li encomanen (un total de 69.410 l'any 2004, davant les 64.497 de l'any 2003). Això no obstant, com es va posar de manifest en la memòria anterior, aquest servei encara no té un bon servei operatiu ni es disposa d'una comunicació informàtica directa entre els jutjats i aquest servei.

7.2.4.10. El Registre Civil

L'increment notori del volum de treball, pel que fa tant als expedients com a l'atenció al públic, ha provocat una situació caòtica a causa de l'acumulació de públic que espera a les oficines per ser atès i de la manca notòria de personal. Es formen aglomeracions de persones que dificulten les tasques del personal de seguretat de l'edifici. Per tant, cal posar de manifest la necessitat d'aprovar un reforç de personal per a aquesta oficina, així com de crear un segon Registre Civil. (Vegeu el quadre A III-33.)

7.2.5. EL PARTIT JUDICIAL D'INCA

Pel que fa a la jurisdicció civil (ordinària, de família i voluntària) s'han registrat un total de 3.581 afers, enfront dels 3.487 del 2003, i s'han dictat 2.158 resolucions (1.968 l'any 2003). Pel que fa a la jurisdicció penal, s'han registrat 16.080 afers, davant els 17.773 del 2003, i s'han dictat 1.215 resolucions (1.184 l'any 2003). D'altra banda, s'hi han fet 91 judicis ràpids i s'han tramès 224 procediments abreujats als jutjats de Palma. En relació amb els afers de violència domèstica, s'han presentat 267 denúncies, se n'ha renunciat a 32 i s'han imposat 170 mesures de protecció.

7.2.6. EL PARTIT JUDICIAL DE MANACOR

Pel que fa a la jurisdicció civil (ordinària, de família i voluntària) s'han registrat un total de 4.452 afers (3.794 el 2003) i s'han dictat 2.267 resolucions (1.971 l'any 2003). Pel que fa a la jurisdicció penal, s'han registrat 15.378 afers, davant els 22.480 del 2003, i s'han dictat 1.083 resolucions (1.157 l'any 2003). D'altra banda, s'hi han fet 122 judicis ràpids i s'han tramès 264 procediments abreujats als jutjats de Palma. Quant als afers de violència domèstica, s'han presentat 234 denúncies, se n'ha renunciat a 27 i s'han imposat 125 mesures de protecció.

7.2.7. EL PARTIT JUDICIAL D'EIVISSA

Pel que fa a la jurisdicció civil (ordinària, de família i voluntària) s'han registrat un total de 4.393 afers, davant els 4.179 del

2003, i s'han dictat 3.376 resolucions (1.768 l'any 2003).

Pel que fa a la jurisdicció penal, s'han registrat 26.796 afers (27.774 el 2003) i s'han dictat 1.670 resolucions (1.499 l'any 2003).

L'any 2004 els jutjats penals han registrat 888 afers (842 l'any 2003) i han dictat 443 resolucions (312 l'any 2003). Així mateix, els jutjats socials han registrat l'any 831 afers (863 l'any 2003) i han dictat 553 resolucions (494 l'any 2003).

D'altra banda, s'hi ha fet 500 judicis ràpids i s'han tramès 282 procediments abreujats als jutjats de Palma. Amb relació als afers de violència domèstica, s'han presentat 394 denúncies, se n'ha renunciat a 69 i s'han imposat 210 mesures de protecció.

7.2.8. EL PARTIT JUDICIAL DE MAÓ

Pel que fa a la jurisdicció civil (ordinària, de família i voluntària) s'han registrat un total de 1.535 afers (1.614 el 2003) i s'han dictat 1.163 resolucions (1.084 l'any 2003). Pel que fa a la jurisdicció penal, s'han registrat 7.606 afers (7.447 l'any 2003) i s'han dictat 347 resolucions (505 l'any 2003). L'any 2004 els jutjats penals han registrat 703 afers (1.110 l'any 2003) i han dictat 341 resolucions (307 l'any 2003).

D'altra banda, s'hi han fet 43 judicis ràpids i s'han tramès 248 procediments abreujats als jutjats de Palma. Amb relació als afers de violència domèstica, s'han presentat 126 denúncies, se n'ha renunciat a 22 i s'han imposat 71 mesures de protecció.

7.2.9. EL PARTIT JUDICIAL DE CIUTADELLA

Pel que fa a la jurisdicció civil (ordinària, de família i voluntària), s'han registrat un total de 862 afers, davant els 872 del 2003, i s'han dictat 600 resolucions (564 l'any 2003). Pel que fa a la jurisdicció penal, s'han registrat 7.027 afers (6.290 l'any 2003) i s'han dictat 307 resolucions (349 l'any 2003). D'altra banda, s'hi han fet cinc judicis ràpids i s'han tramès 106 procediments abreujats als jutjats de Palma.

Amb relació als afers de violència domèstica, s'han presentat 227 denúncies, se n'ha renunciat a 44 i s'han imposat 231 mesures de protecció. Pel que fa a la jurisdicció social, s'han registrat 266 afers (273 l'any 2003) i s'han dictat 144 resolucions (198 l'any 2003).

7.3.

LA FISCALIA

Aquest apartat es divideix en els subapartats següents: l'àmbit penal, la vigilància penitenciària, la jurisdicció de menors, la Comissió d'Assistència Jurídica Gratuïta i l'activitat de la Fiscalia.

7.3.1. L'ÀMBIT PENAL

Les xifres que es presenten no es refereixen a delictes comesos, sinó a delictes denunciats o descoberts d'ofici l'any 2004, de manera que una bona part d'aquests presumptes delictes pot desaparèixer al llarg de la corresponent tramitació

del procediment, tant perquè s'arxivin en el jutjat instructor com perquè els jutjats que s'ocupen del fet dictin una absolució posterior. Igualment, hem d'indicar que ens referim a una part de l'activitat delictiva denunciada a les Illes Balears: la que es refereix als delictes comesos d'una manera més habitual o que tenen una incidència o gravetat social major.

7.3.1.1. Els delictes contra la vida

Convé destacar l'increment dels casos d'homicidi respecte de l'any 2003, la qual cosa indueix a pensar en un increment de la violència en la societat. (Vegeu el quadre A III-34.)

7.3.1.2. Els delictes de lesions

L'any 2004 s'ha produït un increment important de les denúncies per lesions derivades dels maltractaments familiars. Això és degut, entre d'altres causes, a les modificacions legislatives dutes a terme per la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, que tipifica com a delictes fets que fins aleshores es configuraven com a faltes o eren impunes. Igualment, s'ha de tenir en compte la incorporació a l'àmbit penal de mesures de tipus civil encaminades a protegir i emparar les víctimes i, de manera especial, l'anomenada «ordre de protecció», segons la qual el jutge de guàrdia pot adoptar mesures immediates una vegada s'hagi presentat la denúncia. D'altra banda, l'especial sensibilitat social, governamental i mediàtica ha fet que aquests tipus de delictes siguin denunciats en l'actualitat més que en èpoques anteriors. (Vegeu el quadre A III-35.)

7.3.1.3. Els delictes contra la llibertat

L'any 2004 s'ha produït un augment generalitzat d'aquest tipus de delictes respecte de l'any 2003. (Vegeu el quadre A III-36.)

7.3.1.4. Els delictes contra la llibertat sexual

Els índexs es mantenen amb caràcter general respecte de l'any anterior, excepte pel que fa a les agressions sexuals amb accés carnal, que disminueixen de manera significativa, i als casos d'assajament i exhibicionisme, que augmenten. (Vegeu el quadre A III-37.)

7.3.1.5. L'omissió del deure de socors

Els nivells es mantenen en relació amb l'any anterior (7 casos, davant els 6 del 2003), any que es va produir un descens respecte de l'any 2002.

7.3.1.6. La violació de domicili

El nombre de denúncies per haver comès delictes d'aquest tipus l'any 2004 es manté en la tendència de l'any 2003 i es passa de 29 a 26 casos.

7.3.1.7. Els delictes contra l'honor

El nombre de denúncies per calúmnia es manté amb caràcter general respecte de l'any anterior (15 casos el 2004, 19 el 2003) i augmenta sensiblement pel que fa a les injúries (88 casos el 2004, davant els 65 casos del 2003).

7.3.1.8. Els delictes contra les relacions familiars

Seguint la tendència dels anys anteriors, han disminuït sensiblement els casos d'a-

bandó familiar (de 201 a 171) i els impagaments de pensions (de 184 a 172), i s'han incrementat els casos d'abandó d'infants (de 12 a 21 casos).

7.3.1.9. Els delictes contra el patrimoni i contra l'ordre socioeconòmic

L'any 2004 disminueixen sensiblement els delictes associats a la inseguretat ciutadana, com furts i robatoris amb força, i es manté amb caràcter general la tendència pel que fa a les denúncies per la resta de delictes. (Vegeu el quadre A III-38.)

7.3.1.10. Els delictes contra la hisenda pública i la Seguretat Social

El frau tributari en manté en un nivell similar al 2003 (2 casos denunciats l'any 2004, 3 l'any 2003), mentre que no s'ha produït cap denúncia, com l'any anterior, per frauds comunitaris.

7.3.1.11. Els delictes contra els drets dels treballadors

Es produeix un descens generalitzat de les denúncies per delictes contra els drets laborals o de la Seguretat Social i contra la seguretat i la higiene en el lloc de treball, i un augment pel que fa al delictes de tràfic de mà d'obra. (Vegeu el quadre A III-39.)

7.3.1.12. Els delictes contra l'ordenació del territori

L'any 2004 han disminuït les denúncies per delictes contra l'ordenació del territori i contra el patrimoni històric, mentre que es mantenen, en general, els casos de delictes contra el medi ambient. (Vegeu el quadre A III-40.)

7.3.1.13. Els delictes contra la seguretat col·lectiva

Tot i que l'apartat estadístic inclou delictes de naturalesa diversa, s'ha de destacar el descens de les denúncies per delictes de tràfic de drogues que no causen danys greus en la salut i pels delictes de conducció alcohòlica, així com l'augment significatiu dels delictes de tràfic de drogues que causen danys greus en la salut. (Vegeu el quadre A III-41.)

7.3.1.14. Les falsificacions

Tot i que hi ha una tendència a la disminució de les falsificacions en general, les denúncies per falsificació de documents públics continuen sobressortint de manera notable sobre la resta. (Vegeu el quadre A III-42.)

7.3.1.15. Els delictes contra l'Administració pública

L'any 2004 s'ha produït una lleugera disminució de les denúncies per les diferents varietats d'aquests tipus de delictes. (Vegeu el quadre A III-43.)

7.3.1.16. Els delictes contra l'Administració de Justícia

La majoria de denúncies —que, d'altra banda, han augmentat en general— fan referència als delictes per incompliment de condemna, el qual no es produeix amb la fugida de la presó, sinó mitjançant el sistema de no reingressar-hi després de gaudir d'un permís penitenciari. (Vegeu el quadre A III-44.)

7.3.1.17. Els delictes contra l'ordre públic

En general, les denúncies per aquest tipus de delictes tendeixen a disminuir en rela-

ció amb els anys anteriors. (Vegeu el quadre A III-45.)

7.3.1.18. Els delictes contra la Constitució

L'any 2004 s'han registrat quatre denúncies per usurpació d'atribucions i una per un delicte contra la inviolabilitat de la correspondència.

7.3.2. ELS JUDICIS RÀPIDS

L'entrada en vigor l'any 2003 de la Llei 38/2002, de 24 d'octubre, per la qual es reforma la Llei d'enjudiciament criminal, va permetre que es fessin de manera immediata —fins i tot, a vegades, en el mateix jutjat de guàrdia— els judicis i que es dictàs sentència per delictes flagrants als quals corresponen penes de presó de fins a tres anys. (Vegeu el quadre A III-46.)

7.3.3. LA VIGILÀNCIA PENITENCIÀRIA

S'incrementen l'any 2004 els permisos de sortida, els expedients de visites i les llibertats condicionals, mentre que la redempció de penes mitjançant el treball i els recursos de sancions han disminuït sensiblement. (Vegeu el quadre A III-47.)

7.3.4. LA JURISDICCió DE MENORS

Cal destacar el doble canvi que ha incidit de manera fonamental en aquesta jurisdicció: en primer lloc, l'augment de la minoria d'edat dels setze als devuit anys i, en segon lloc, l'atribució de la investigació i la instrucció dels fets al Ministeri Fiscal.

7.3.4.1. Les diligències preliminars

Ha augmentat sensiblement respecte de l'any anterior l'índex de diligències iniciades (de 3.189 a 3.740), d'arxivades (de 1.663 a 1.981) i de desistides (de 385 a 427).

7.3.4.2. El nombre de menors als quals s'ha aplicat aquesta jurisdicció

L'any 2004 s'ha aplicat a un total de 3.137 menors (3.108 l'any 2003), 1.173 dels quals eren menors de quinze anys (1.405 l'any 2003) i 1.964 tenien entre setze i devuit anys (1.703 l'any 2003).

7.3.4.3. Els delictes jutjats en aquesta jurisdicció

S'ha produït un sensible augment dels delictes de furt, robatori amb força, robatori amb violència i intimidació, lesions, delictes contra la salut pública i contra la llibertat sexual. Per contra, han disminuït, també lleugerament, els delictes de danys, contra la seguretat del trànsit i contra la vida. El descens és més sobresortint pel que fa als delictes de furt o de robatori de vehicles. (Vegeu el quadre A III-48.)

7.3.4.4. Les mesures imposades als menors condemnats

L'any 2004 s'han produït tres internaments en règim tancat (tres l'any 2003), seixanta-set en règim semiobert (97 l'any 2003), quatre en règim obert (tres l'any 2003) i dotze internaments terapèutics (sis l'any 2003). D'altra banda, hi ha hagut 446 condemnes a llibertat vigilada (405 l'any 2003), 212 condemnes a prestacions en benefici de la comunitat (238 l'any 2003), nou amonestacions (quatre l'any

2003) i 101 condemnes a altres mesures (214 l'any 2003).

7.3.5. LA COMISSIÓ D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA GRATUÏTA

S'ha de tenir en compte que, en l'ordre social, la designació d'advocat i de procurador és automàtica. D'altra banda, pel que fa a la diferència d'expedients entre el total general i el total especificat per ordres jurisdiccionals deriva del fet que la primera xifra es refereix a sol·licituds que es varen fer l'any 2003, mentre que la segona xifra es refereix a les resolucions dictades efectivament i formalment l'any 2004 (que poden referir-se a sol·licituds efectuades l'any 2003). Igualment, cal destacar que, per problemes greus de manca de personal assignat a aquestes comissions, hi ha una quantitat important de resolucions materialment adoptades que estan pendents de formalitzar-se i notificar-se. (Vegeu els quadres per illes A III-49, A III-50 i A III-51.)

7.3.6. L'ACTIVITAT DE LA FISCALIA

L'any 2004 s'han emès 132.817 dictàmens penals (110.947 l'any 2003), 58.027 dictàmens en executòries (57.822 l'any 2003), 25.547 dictàmens en judicis de faltes (24.943 l'any 2003), 14.713 dictàmens en matèria civil (14.513 l'any 2003), 52 dictàmens laborals (37 l'any 2003), 4.921 assistències en judicis ordinaris (2.944 l'any 2003), 8.235 assistències en judicis de faltes (13.524 l'any 2003), 2.147 assistències en apel·lacions civils (109 l'any 2003), 6.602 dictàmens en matèria de vigilància penitenciària (5.659 l'any 2003), 98 visites en aquest àmbit (69 l'any 2003), 103 visites a

establiments psiquiàtrics (52 l'any 2003), 7.511 actuacions en el Registre Civil (7.843 l'any 2003) i 79 actuacions relacionades amb afers governatius (54 l'any 2003).

7.4.

L'ARBITRATGE

Aquest apartat dedicat a l'arbitratge l'hem desglossat en tres parts, segons si l'arbitratge és dut a terme en la Direcció General de Consum, en la Direcció General de Transports o en la Cambra de Comerç.

7.4.1. LA DIRECCIÓ GENERAL DE CONSUM

El sistema arbitral de consum, implantat en l'àmbit autonòmic a les nostres illes l'any 1994, és regulat pel Reial decret 636/1993, de 3 de maig, i supletòriament, per la Llei 60/2003, de 23 de desembre, d'arbitratge. L'arbitratge de consum té com a missió resoldre, amb caràcter vinculant i executiu, les controvèrsies entre consumidors o usuaris finals i empresaris o prestadors de servei. A través d'aquest sistema, que es postula com a gratuït, ràpid i eficaç, les juntes arbitral de consum permeten als consumidors i als empresaris dilucidar les diferències d'una manera àgil i sense formalitats excessives.

El sistema arbitral de consum basa l'operativitat en el fet de disposar del màxim nombre d'empreses i professionals adherits prèviament a l'arbitratge de consum, de tal manera que quan el consumidor presenta la sol·licitud d'arbitratge i l'empresa hi està adherida tingui la certesa que

l'afer es podrà resoldre per aquesta via. També es pot presentar una sol·licitud d'arbitratge contra empreses que no hi estiguin adherides, si bé en aquest cas l'acceptació de l'arbitratge per part de l'empresa es produeix després d'haver-se produït el conflicte i, en cas que no l'accepti, el consumidor pot acudir a la via judicial.

Tant en el cas que hi hagi una acceptació prèvia de l'empresa per resoldre les controvèrsies a través del sistema arbitral com en el cas que s'accepti quant a un afer concret (en el cas que l'empresa no hi estigui adherida prèviament), la resolució de les controvèrsies, la fan els col·legis arbitral de consum, que es constitueixen per resoldre cada cas en concret. Aquests col·legis arbitral tenen una composició tripartida: un àrbitre representant de l'Administració (que ha de ser llicenciat en dret) i que presidirà el col·legi arbitral, un àrbitre representant dels consumidors i un altre, representant de la part empresarial. Les parts no poden elegir els àrbitres, sinó tan sols l'associació de consumidors o l'associació empresarial, respectivament, a la qual pertanyen o en la qual tenen confiança. En cas que les parts no designin una associació de consumidors o empresarial, la designació la fa d'ofici la junta arbitral, per torns, en el cas de les associacions de consumidors, i per raó de la matèria de la qual es tracti, en el cas de les associacions empresarials, a més de per torns si l'associació ha posat més d'un àrbitre a disposició de la junta arbitral.

Les resolucions dels col·legis arbitral es denominen laudes, són vinculants i executius i tenen el valor de cosa jutjada, com una sentència judicial; és a dir, les parts no poden sotmetre els mateixos fets que han

estat objecte d'arbitratge a la consideració dels tribunals de justícia. Tampoc no es pot apel·lar conta el laude dictat, és a dir, l'arbitratge de consum és d'instància única. Ara bé, sí que és possible l'acció d'anul·lació davant l'Audiència Provincial, basada en una sèrie de motius taxats, que bàsicament es refereixen a qüestions de forma i no de fons. En definitiva, no es pot recórrer contra el laude per no estar-ne d'acord amb el contingut, ja que tant el reclamant com el reclamat subscriuen el compromís de complir els laudes que es dicten.

D'acord amb l'actual normativa reguladora de l'arbitratge de consum, únicament els consumidors o usuaris finals poden posar en marxa el procediment arbitral. No obstant això, els empresaris poden sol·licitar en el procediment arbitral que es plantegi la sol·licitud que el reclamant els aboni la quantitat que, si escau, estigui pendent de pagament i el col·legi arbitral està obligat a pronunciar-se sobre aquesta petició.

La Junta Arbitral de Consum de les Balears va iniciar el funcionament efectiu a partir del 1995 i es constatà, des del primer moment, una gran acceptació d'aquest sistema, tant entre els consumidors com entre el sector empresarial, i una bona part d'aquests mostrà des del començament del sistema una voluntat inequívoca de col·laborar en la difusió i en la progressiva implantació d'aquest mecanisme de resolució de conflictes. També és destacable la col·laboració a difondre el sistema duta a terme per les associacions de consumidors.

L'any 2004 es va incrementar de manera considerable l'activitat de la Junta Arbitral de

Consum de les Illes Balears, ja que els consumidors i usuaris varen presentar 265 sol·licituds d'arbitratge més que l'any anterior, és a dir, un 58% més. (Vegeu el quadre A III-52.)

7.4.2. LA DIRECCIÓ GENERAL DE TRANSPORTS

Segons les dades que ha aportat la Direcció General de Transports, el nombre de demandes de contractes de transport ha augmentat respecte de les xifres del 2003. Hi ha un total de 33 demandes de contractes en el transport de mercaderies, vuit més que l'any anterior. Les demandes per impagaments de ports són les que més han augmentat, amb 16 l'any 2004, davant les 11 del 2003. Les altres que han augmentat són per danys o pèrdues, en passar de 12 el 2003 a 15 el 2004. La resta es mantenen. (Vegeu el quadre A III-53.)

7.4.3. LA CAMBRA DE COMERÇ

Durant l'any 2004 la Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera ha administrat, conjuntament amb l'Il·lustre Col·legi d'Advocats, un total de 35 arbitratges, dos més que l'any anterior, desset de dret i devuit d'equitat.

Els arbitratges segons la resolució dels procediments es distribueixen en catorze laudes, onze en tràmit, sis de transigits i quatre d'admesos.

També es pot veure una evolució positiva en la tramitació dels arbitratges institucionals des del 1992 al 31 de desembre del 2004. (Vegeu els quadres A III-54 i A III-55.)